

ואתחז תרגום

עיונים בתרגום אונקלוס

גיליון מס' 25

מיכאל שלום הלוי דינר

פרשת שמ"ז

פ"י כאן ששכר זה בכל דבר המשכר, אבל בנזיר אינו חייב אלא על יין היוצא מענבים.

פ"י פ"ח. **הן לא הובא את דמה.** ת"א הא לא אתעל מדמה. ע"י **בגמ'** (זבחים פב.) שנחלקו רבי יוסי הגלילי ורבנן אי 'את דמה' היינו את כל הדם או אפי' מקצת הדם, וכתב בספר **חליפות שמלות** שאונקלוס תירגם 'מדמה' כרבנן שאף כשנכנס מקצת הדם ויש עדיין דם שבשר לזריקה מ"מ שורפין את החטאת.

פ"א פ"ג. ושסעת שסע. ת"א ומטלפא טלפין **רש"י** מסביר שזה תוספת למפריס פרסה שצריך שהסדק יהיה מובדל לא רק מלמעלה אלא פרסותיה סדוקות ומובדלות מלמעלה ומלמטה בשני צפרנים כתרגומו ומטלפא טלפין. וע"י **גור אריה** שביאר היכן ראה זאת רש"י בתרגום יותר מהמקרא. אולם **הרא"ש** מביא בשם **התוס' רי"ד** בפירושו לתו"כ שלתרגום יש ג' סימני טהרה, ומפריס פרסה, היינו שיש לה פרסה לאפוקי מיני בהמות כגון [כלב וחתול] שאין להם פרסה כי אם אצבעות חתוכות. וכן שיטת **הרס"ג האבן עזרא** ו**הרשב"ם**.

פ"א פ"ה. **ואת השפן.** ת"א טפזא. פ"י **בערוך** משום שמקפץ ממקום למקום, כמו שתי' **התרגום יונתן** עה"פ וירקידם כמו עגל (תהלים כט ו) וטפזינון היך עגלא.

פ"א פ"ט. **וקשקשת.** ת"א וקלפין. וביאר **הרמב"ן** שקשקשים שאינם מתקלפים והם קבועים בעור הדג ואינם נפרדים מן העור אינו סימן טהרה כי זה נחשב

פ"ט פט"ו. **וישחטה ויחטאהו כראשון.** פירש"י עשהו כמשפט חטאת. והיינו ש'ויחטאהו' מלשון חטאת. אולם אונקלוס תירגם ונכסיה וכפר בדמה בקדמאה, מלשון כפרה. והם לשיטתם ג"כ בפרשת צו (ו' י"ט). ונראה שרש"י גם לשיטתו שבכל הפרשה כתב שחטאת של אהרן לא היה לכפרה, דע"י רש"י (פסוק ב') שזה 'רק להודיע' שמכפר לו הקב"ה, (ועיי"ש בשפתי חכמים), וכן עוד ברש"י (י' י"ז) שחטאת שמ"ז ויחטאהו נחשון לא באו לכפרה רק חטאת דראש חודש, ועל כן רש"י מ"אן כאן לפרש כהתרגום מלשון כפרה. ולכאורה להתרגום באמת החטאת של אהרן היה לכפרה, ויל"ע.

פ"י פ"ג. **וידם אהרן.** ת"א ושתיק אהרן, וי"ג ושבח אהרן, וכן העתיק **הרמב"ם** בפיה"מ (אבות פ"ג מ"ג) וז"ל ופירוש וידם הדברים החשאיים מן דממה דקה ומזה פירש התרגום וידם אהרן ושבח אהרן עכ"ד. והיינו שאהרן שיבח לקב"ה על פטירת בנו שהוא דיין האמת, בקול דממה דקה כדרך האבלים. וגם **המאירי** באבות שם הביא פירוש זה.

פ"י פ"ט. **יין ושכר אל תשת.** ת"א חמר ומרוי לא תשתי, מרוי היינו דבר המשכר. **ורש"י** פירש יין דרך שכרותו, ולדבריו יין ושכר זה דבר אחד, יין בצורה ובאופן שזה משכר. והנה להלן אצל נזיר (במדבר פ"ו פ"ג) עה"פ מיין ושכר יזיר תירגם אונקלוס מחמר חדת ועתיק וכאן לא תירגם כך, וצ"ע טעם החילוק. ונראה שסובר **כרבי יהודה** (כריתות יג:) שעל ביאת מקדש חייב הכהן בכל מידי דמשכר אף בדבילה קעילית ולא רק על יין ולכן

בשר ולא קשקש. וכן נפסק בשו"ע ב"י ורמ"א (יו"ד סימן פג ס"א) שצריך שיהיה נקלף, והנודע ביהודה תמה מנין לדין זה שאין לו מקור בגמרא בבלי וירושלמי ותורת כהנים. וכתב הערוך השולחן שכאן הוא מבואר בתרגום.

ומש"כ 'קלפין' לשון רבים העירו שזה דלא כספרא שכתוב שם אפי' סנפיר אחד וקשקשת אחת.

פי"א פי"ד. ואת האיה. ת"א וטרפיתא. לשון טורפנית, וכמבואר במשנה (חולין נט.) כל עוף הדורס טמא.

פי"א פי"ז. ואת הינשוף. ת"א וקפופא. מכאן י"א שמש"כ בגמ' (ברכות נח:) הרואה פיל קוף וקפוף מברך ברוך משנה הבריות, שהקיפוף זהו הינשוף, שג' מינים אלו דומים לאדם (כמש"כ המאירי שם) ואיתא בגמ' (נדה כג.) דינשוף יש לו לסת כאדם (וכ"כ רש"י כאן) ועיניהם הולכות לפניהם כשל אדם. אולם בתוס' (חולין סג.) כתבו שג' מיני קיפוף יש ושם בסוגיא הוא מן עוף ואילו לגבי ברכת משנה הבריות הוא מן חיה ואי"ז הינשוף שהוא מין עוף.

פי"א פי"ח. ואת הרחם. ת"א וירקרקא. ר"ל עוף ירוק על דרך שכתב בחסידה חווריתא שהיא לבנה, וכנראה מינים אלו ניכרים ע"י הצבע שלהן לכן נקרא שמם כן. ובגמ' (חולין סג.) איתא שעוף הנקרא 'שקיטנא' אם הם ירוקים פסולים לאכילה אדומים כשרים ואולי נתכוונו לזה. אולם בגמ' חולין בהמשך שם איתא ש'רחם' זו

שרקרק ששורקת וכ"כ יונתן בן עוזיאל 'שרקרקא', ואולי גם אונקלוס התכוון לזה ולא לירוק. וכן ראיתי מצינים בשם הגר"א לגרוס באונקלוס שרקרקא.

פי"א פי"ט. ואת הדוכיפת. ת"א ונגר טורא. זהו כמבואר בגמ' (גיטין סח:) שעוף זו חותכת ובוקעת הרים ע"י השמיר וע"כ נקרא נגר טורא. ובחולין (סג.) איתא שהדוכיפת הביא את השמיר לביהמ"ק ועי"ש ברש"י. וברש"י כאן פי' תרגול הבר והיינו הך כמבואר שם בגיטין.

פי"א פל"ג. כל אשר בתוכו יטמא. ת"א כל דבגוה יסתאב. (כ"ה בנוסחאות מדוייקות). בכל הפרשה מתרגם יטמא 'יהי מסאב' וכן בפסוק הבא וכאן שינה מעט. אולי מפני שטומאת כלי חרס שונה בגדרו שמקבל טומאה מאוירו בלי מגע והרי"ז כאילו שמקבל טומאה מעצמו. ובנו"א י"ל שזה טומאת 'תוכו' שהלהיות בתוכו זה המטמא ויש כאן טומאה עצמית ולא המגע גורם הטומאה שכאילו קיבל טמאה ממקום אחר ויש עליו טומאה חיצונית ולכן אין לו תקנה אלא שבירה. וצ"ע מהפסוק הבא.

עוד יש לומר ע"פ המשנה בנגעים (פ"ה מ"ב) יטמא אינו אומר טמא אלא יטמא, ללמד שמטמא אחרים ששני עושה שלישי בתרומה, ולכן כאן תירגם אונקלוס יסתאב ללמד שמטמא אחרים וכוונתו יסאב לאחרים. ובפסוק הבא שמדובר על האוכל בעצמו תירגם כדינו.

לע"נ מרת תרצה בת ר' אליהו הכהן ע"ה
ולע"נ מרת רינה ע"ה בת ר' שמעון יהודה שיבדלחט"א

להערות, הוספות ותרומות, ולקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות בכתובת
vt0533180131@gmail.com